

RED NATURA 2000

La varietat de formes en què es manifesta la vida a la Terra és això que es coneix com a biodiversitat o diversitat genètica. Comprén tant les diferents espècies de microorganismes, plantes i animals que poblen el planeta, com els distints gens que contenen i els diversos ecosistemes que conformen.

La pèrdua de biodiversitat a molts llocs d'Europa es deu principalment a un ús intensiu del sòl en l'agricultura i la selvicultura, a l'increment de la indústria, a la contaminació i a una creixent fragmentació dels hàbitats naturals a causa del desenrotllament urbanístic i de la construcció de grans infraestructures. Esta pèrdua és irreparable no sols des del punt de vista biològic, sinó també pels seus valors ètics, culturals i econòmics.

Qualsevol estratègia encaminada a la preservació de la biodiversitat és la seua conservació *in situ*, és a dir, la conservació dels ecosistemes i els hàbitats naturals, el manteniment i la recuperació de poblacions viables de les espècies silvestres dins els seus ambients naturals. La ferramenta utilitzada tradicionalment per a això a tot el món ha sigut la declaració d'espais naturals protegits, com ara Parcs Nacionals, Reserves Naturals i altres figures de protecció.

No obstant això, la funció de les àrees protegides com a reservoris de naturalesa és insuficient hui en dia per a contindre la pèrdua constant de biodiversitat. La intensificació dels usos del sòl en la major part de les zones habitades del món fa que els espais protegits es vagen convertint en illes ecològiques desconnectades entre si i d'altres àrees naturals, i queden rodejades per un entramat agrícola i urbà continu, fortament intervingut i modificat per l'home.

Per això, la conservació *in situ* de la diversitat biològica requerix a l'actualitat no sols establir àrees protegides, sinó també integrar eixes àrees en la planificació territorial i en les polítiques de gestió dels usos del sòl i dels recursos naturals, i establir xarxes ecològiques que assegurin la conservació dels hàbitats naturals, tot connectant-los funcionalment.

Per tot açò, és necessari actuar a escala comunitària i nacional i protegir la biodiversitat. La Xarxa Natura 2000 forma part de la resposta que vol donar la Unió Europea (UE) a este desafiament.

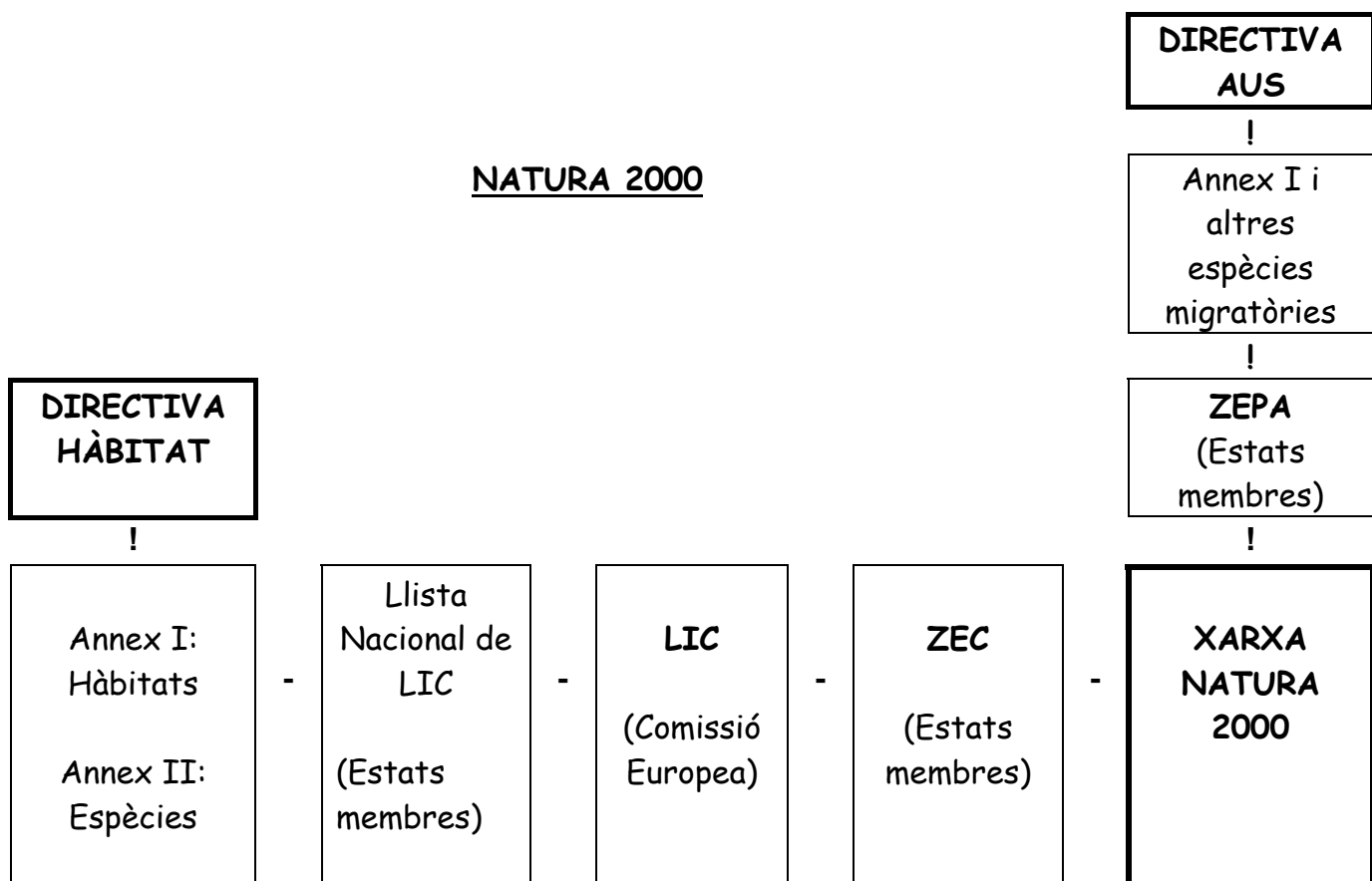
XARXA NATURA 2000

La Xarxa Natura 2000 representarà una xarxa europea destinada a assegurar la supervivència a llarg termini de les espècies i els hàbitats més amenaçats d'Europa, tot contribuint a detindre la pèrdua de biodiversitat ocasionada per l'impacte advers de les activitats humanes.

És el principal instrument per a la conservació de la naturalesa dins la Unió Europea, dissenyat amb criteris científics coherents i homogenis per a tots els estats membres.

Natura 2000 naix l'any 1992, quan el Consell de la Unió Europea aprova la Directiva relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestre, coneguda també com a Directiva Hàbitat.

La Xarxa Natura 2000 integrarà les denominades "Zones d'Espècial Protecció per a les Aus (ZEPA)" generades per l'aplicació de la Directiva 79/409/CEE o Directiva d'Aus, i les futures "Zones d'Espècial Conservació (ZEC)", derivades de la Directiva 92/43/CEE o Directiva d'Hàbitat.

DIRECTIVA D'AUS

La Directiva d'Aus (Directiva 79/409/CEE), se centra en la conservació a llarg termini de totes les espècies d'aus que viuen en estat silvestre dins el territori de la Unió Europea, així com en la protecció dels seus hàbitats.

Va entrar en vigor l'any 1981 i totes les seues disposicions es troben vigents a l'actualitat. En ella s'identifiquen un total de 181 espècies i subespècies amenaçades i s'urgix als estats membres perquè designen Zones d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA) en número i superfície suficients per a assegurar l'estatus de conservació requerit per aquelles. Així mateix, reconeix la importància de preservar les zones humides, molt necessàries per a les aus migratòries.

Totes les ZEPA designades fins al moment, i les que es puguem designar en un futur, passen a formar part de Natura 2000 automàticament.

- Selecció de Zones Especials de Protecció per a les Aus (ZEPA).

Són elegides pels estats membres segons l'article 4 de la Directiva d'Aus. A Espanya, les administracions encarregades de designar les ZEPA són les comunitats autònomes, i correspon al Ministeri de Medi Ambient, a través de la Direcció General per a la Biodiversitat, la tramitació de la documentació davant de la Unió Europea (UE).

La Comissió determinarà si els espais declarats són suficients per a constituir una xarxa coherent que garantisca la protecció de les espècies migratòries i les vulnerables.

Els espais es designen basant-se en la importància ornitològica del lloc (criteris científics) amb relació a un conjunt d'espècies definides per la directiva o per la seua importància com a zona migratòria i/o zona humida.

Estos criteris, proposats per SEO/Birdlife, es basen en la grandària de població, diversitat i estat d'amenaça internacional de les aus.

DIRECTIVA HÀBITAT

La Directiva Hàbitats (Directiva 92/43/CEE), identifica els hàbitats naturals i els hàbitats de les espècies de flora i de fauna silvestres amb l'objectiu de salvaguardar els paratges silvestres més importants d'Europa, de manera que garantix la supervivència a llarg terme de les espècies i hàbitats europeus més valuosos i amenaçats. En els Annexos I i II s'inclouen, respectivament, tots aquells hàbitats naturals i seminaturals d'interés comunitari i totes aquelles espècies animals i vegetals d'interés comunitari per a la protecció de les quals és necessari designar Zones Especials de Conservació (ZEC).

La Directiva defineix com a:

- Hàbitats naturals d'interés comunitari aquelles zones naturals o seminaturals, terrestres o aquàtiques, presents dins el territori de la Unió Europea que complixen alguna d'estes característiques:
 - Es troben amenaçats de desaparició en la seua àrea de distribució natural.
 - Tenen una àrea de distribució reduïda a causa de la seua regressió o pel fet que tenen una àrea de xicoteta extensió per pròpia naturalesa.
 - Són exemples representatius d'una o de diverses de les set regions biogeogràfiques en què es troba dividida la UE (boreal, panoniana, atlàntica, continental, macaronèsica, mediterrània i alpina).
- Hàbitats naturals prioritaris aquells hàbitats naturals d'interés comunitari que estan amenaçats de desaparició dins el territori de la UE i la conservació del qual suposa per a la UE una responsabilitat especial.

L'Annex I de la Directiva identifica 198 classes d'hàbitats naturals d'interés comunitari.

- Espècies d'interés comunitari com ara aquelles espècies de la flora o la fauna silvestres que complisquen alguna de les característiques següents:
 - Es troben en perill.
 - Són vulnerables, és a dir, que el seu pas a la categoria de les espècies en perill es considera probable dins un futur pròxim en el cas de mantindre's els factors que ocasionen l'amenaça.
 - Són rares, és a dir, les seues poblacions són de dimensió reduïda i, sense estar actualment en perill ni vulnerables, podrien estar-ho o ser-ho.
 - Són endèmiques i requereixen especial atenció a causa de la singularitat del seu hàbitat o de possibles repercussions que la seua explotació pugua tindre en la seua conservació.
- Espècies prioritàries són aquelles espècies d'interés comunitari la conservació de les quals suposa una especial responsabilitat per a la UE a causa de la importància de la proporció de la seua àrea de distribució natural inclosa dins el territori de la UE.

L'Annex II de la Directiva identifica com a d'interés comunitari més de 220 espècies animals i quasi 500 espècies vegetals.

- Selecció de Zones Especials de Conservació (ZEC).

Fases:

1) Valoració científica de la situació dels hàbitats i les espècies d'interés comunitari en cada un dels estats membres. A partir d'eixa anàlisi, cada estat

(en el cas d'Espanya, les comunitats autònomes) proposa a la Comissió Europea una llista dels llocs que han de formar part de la Xarxa.

Cada estat ha de contribuir a la creació de la xarxa per mitjà de la proposta d'una llista de llocs per cada una de les regions biogeogràfiques a què pertany. Eixa proposta ha de realitzar-se en funció de la representació que tinguen en el seu territori els hàbitats naturals de l'annex I i els hàbitats de les espècies silvestres de l'annex II, i tot aplicant la metodologia comuna definida en l'annex III per a la identificació i selecció d'eixos llocs.

A Espanya esta fase ha consistit en:

- Realització, a càrrec de la Direcció General de Conservació de la Naturalesa, del Ministeri de Medi Ambient, dels inventaris nacionals d'hàbitats i de tàxons dels annexos I i II de la Directiva; la seua ordenació, revisió i integració en un Sistema d'Informació Geogràfica, i un primer anàlisi de la informació que resulta.
- Elaboració per part de les comunitats autònomes de les llistes de llocs dels seus territoris respectius.
- Integració de les distintes llistes autonòmiques en una única llista nacional de Llocs proposats d'Importància Comunitària (LIC) per a cada una de les quatre regions biogeogràfiques europees en què està present Espanya (alpina, atlàntica, macaronèsica i mediterrània) i avaluació final de cada una d'elles per tal de garantir la seua coherència interna i el compliment dels requisits que estableix la Directiva Hàbitat.

2) A partir de les llistes nacionals remeses pels estats membres, la Comissió Europea ha d'elaborar, en col·laboració amb estos, un projecte de Llista de Llocs d'Importància Comunitària (LIC) per a cada una de les set regions biogeogràfiques.

Els LIC són una denominació transitòria dels espais inclosos en Natura 2000. Representen la fase d'aprovació final, per part de la Comissió Europea, dels llocs seleccionats i proposats pels estats membres per a formar part de la xarxa com a zones especials de conservació. Des del moment que un lloc figure en una Llista de Llocs d'Importància Comunitària aprovada per la Comissió quedarà sotmés a les disposicions establides en l'article 6 de la Directiva, que imposa l'obligació jurídica d'evitar el deteriorament dels llocs de la Xarxa Natura 2000.

3) Finalment, els estats (en el cas d'Espanya, novament les comunitats autònomes) tenen l'obligació de designar eixos llocs LIC com a Zones Especials de Conservació (ZEC) i han d'articular les mesures de gestió necessàries que garantisquen la seua conservació.

NOTA: A Espanya existixen entre 8.000 i 9.000 estirps de plantes vasculars (un 80-90% del total de les existents en la UE), i existixen uns 1.500 endemismes

exclusius i altres 500 endemismes iber-africans (quasi la mitat dels endemismes europeus són espanyols). També hi ha unes 1.000 espècies de briofites, entre 2.000 i 2.500 espècies de líquens i de fongs es coneixen unes 10.000 espècies, encara que podrien arribar a ser-ne unes 20.000.

Quant a la fauna, l'estimació varia entre 50.000 i 60.000 espècies (d'estes, 770 vertebrats, tot exclouent els peixos marins, i la resta, invertebrats), de manera que superen en els dos casos el 50% de les espècies presents dins la UE.

En això que respecta a hàbitats, i com a conseqüència de la rica varietat dels components del medi físic presents dins el nostre territori i de la nostra situació geogràfica, de les 179 classes d'hàbitats arreplegats en la Directiva, el 65% es troba present a Espanya i dels considerats "prioritaris" la xifra de representació és del 50%.

Espanya aporta un total de 1.276 llocs LIC (novament Espanya és l'Estat que més superfície aporta a la xarxa).

Per tot això és evident que la nostra aportació a la Xarxa Natura 2000, tant ZEPA com en LIC-ZEC, haurà de ser necessàriament molt elevada.

Les obligacions concretes que adquirixen els estats respecte a la conservació de les ZEPA i les ZEC són les següents:

- Establir mesures de conservació adequades als llocs de la Xarxa Natura 2000.
- Evitar el deteriorament dels llocs de la Xarxa.
- Avaluar l'impacte de les activitats i els projectes que puguen alterar o danyar els hàbitats o les espècies dels llocs de la Xarxa.
- Adoptar mesures compensatòries en el cas que, per raons d'interés públic de primer orde, es vaja a danyar o alterar un espai inclòs dins la Xarxa.

Un dels temes més difícils i controvertits de la Directiva és l'aspecte financer, és a dir, valorar econòmicament el cost d'aplicació de la directiva a Europa. Actualment hi ha diversos instruments financers que es poden utilitzar per a finançar la Xarxa Natura 2000. El més conegut és l'Instrument LIFE-Natureza. Ara bé, hi ha altres com és el FEOGA per mitjà del Desenrotllament Rural, els Fons Estructurals a través de FEDER, LEADER i INTERREG, o també per mitjà dels Fons de Cohesió. No obstant això, es continua treballant per tal de buscar noves alternatives al finançament de la xarxa.

EL PARC NATURAL DE L'ALBUFERA

El Parc Natural de l'Albufera fou incorporat a la Llista de Zones Humides d'Importància Internacional, de la Conferència de Ramsar, el 8 de maig de 1990. Està declarat com a àrea ZEPA (Zona d'Especial Protecció per a les Aus) en funció de la directiva 94/24/CE, del 8 de juny de 1994, relativa a la Conservació de les Aus Silvestres.

Així mateix, compta amb nombrosos hàbitats inclosos en la Directiva 92/5510/CE relativa a la Conservació dels Hàbitats Naturals i de la Fauna i Flora Silvestre.

Està proposat com a zona LIC (Lloc d'Importància Comunitària) en la llista nacional de Llocs proposats d'Importància Comunitària dins de la regió biogeogràfica mediterrània.